

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH VĚD

Ústav ošetrovatelství

Blažena Ševčíková

**Motivační faktory a faktory spokojenosti v práci sester poskytující péči
v lůžkových hospicových zařízeních**

Přehledová bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Machálková, Ph.D.

Olomouc 2013

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce v ČJ: Motivační faktory a faktory spokojenosti v práci sester poskytující péči v lůžkových hospicových zařízeních.

Název práce v AJ: Motivational factors and factors of job satisfaction of nurses providing care in inpatient hospice facilities.

Datum zadání: 2013-01-31

Datum odevzdání: 2013-04-30

Vysoká škola, fakulta, ústav: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta zdravotnických věd

Ústav ošetřovatelství

Autor práce: Ševčíková Blažena

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Machálková, Ph.D.

Oponent práce:

Abstrakt v ČJ: Přehledová bakalářská práce předkládá dohledané publikované informace o motivačních faktorech a faktorech spokojenosti práce sester v lůžkových hospicových zařízeních v českých a zahraničních zdrojích. Jejím obsahem je prezentace poznatků z dohledaných odborných plnotextů, které byly roztrženy a uspořádány dle stanovených cílů do podkapitol bakalářské práce. Podává informace o motivačních faktorech a faktorech spokojenosti v práci sester, které poskytují péči v lůžkových hospicových zařízeních.

Abstrakt v AJ: Overview thesis presents Findings published information on the motivation factors and satisfaction factors of nursing in hospice inpatient facilities in czech and foreign sources. It presents findings from academic full texts that have been classified and arranged according to set targets by the bachelor sub thesis. It provides informations about the motivational factors and the satisfaction in the work of nurses that provide care in inpatient hospice facilities.

Klíčová slova v ČJ: hospic, sestra, motivace, pracovní spokojenost, hospicová péče, smrt, umírání, bolest

Klíčová slova v AJ: hospice, motivation, nurse, job satisfaction, hospice care, death, dying, pain

Rozsah stran/příloh: 45 stran / 0 příloh

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

Olomouc, 30. dubna 2013

.....

podpis

Děkuji PhDr. Lence Machákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mně v průběhu zpracování přehledové bakalářské práce poskytla.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 Motivační faktory sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních.....	12
2 Faktory spokojenosti sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních....	25
ZÁVĚR.....	33
SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ.....	38

ÚVOD

Práci sester, která je úzce spjatá s bolestí a umíráním, se dosud mnoho publicity nedostalo. Setry pečují o umírající až do konce jejich života s vytrvalostí a odvahou, proto je pro jejich práci velmi důležitá motivace a pocit spokojenosti. Pro někoho je činnost těchto sester samozřejmostí, jiní tuto činnost obdivují a jsou i tací, kteří na tuto službu pohlíží s opovržením (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 26).

Jaké byly dohledané informace o motivaci a spokojenosti sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních?

Pro bakalářskou práci byly stanoveny dva cíle:

Cíl 1.

Předložit dohledané poznatky o motivaci sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních v českých a zahraničních zdrojích.

Cíl 2.

Předložit dohledané poznatky o pracovní spokojenosti sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních v českých a zahraničních zdrojích.

Jako vstupní literatura k problematice bakalářské práce byly prostudovány následující tituly:

NAKONEČNÝ, Milan, 1996. *Motivace lidského chování*. vyd. Praha: Academia 270 s. ISBN 8020005927.

SVATOŠOVÁ, Marie. 1995. *Hospice a umění doprovázet*. 1. vyd. Praha: Ecce Homo 144 s. ISBN 80-902049-4.

SVATOŠOVÁ, Marie. 1998. *Hospice slovem a obrazem*. vyd. Praha: Ecce Homo 149 s. ISBN 80-902049-1-0.

SVATOŠOVÁ, Marie. 2011. *Hospice a umění doprovázet*. 7. vyd. Praha: Karmelitánské nakladatelství 148 s. ISBN 978-80-7195-580-1.

K vyhledávání relevantních článků v podobě plnotextů byly použity:

- **Databáze EBSCO** – zdroj vědeckých informací pro humanitní a společenské obory
- **Databáze PROQUEST** – databáze plných textů umožňující přístup do plného textu článků, norem, zákonů a dalších dokumentů s možností tisku, zkopírování nebo odeslání.

- česká periodika

Kontakt (odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky), zařazený v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v České republice, je vydáván Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, zpřístupněný na: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/>

Profese on-line (recenzovaný časopis pro zdravotnické obory), zařazený v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v České republice, který vydává Fakulta zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci, je zpřístupněn na: <http://profeseonline.upol.cz/>

Florence (odborný časopis pro ošetrovatelství a ostatní zdravotnické profese), není zařazen do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v České republice. Od roku 2010 je nadpoloviční většina článků recenzována. Vydává vydavatelství Ambit Media, a.s. pod patronací České asociace sester, dostupný na: <http://www.florence.cz/osetrovatelstvi/recenzovane-clanky/>

Ošetrovatelství a porodní asistence (recenzovaný vědecký časopis publikující příspěvky z oboru ošetrovatelství a porodní asistence), není uveden v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v České republice, vydávaný Ústavem ošetrovatelství a porodní asistence Ostravské univerzity v Ostravě, zpřístupněn na: <http://periodika.osu.cz/osetrovatelstviaporodnisistence/>

- zahraniční periodika

Ošetrovatelstvo (recenzovaný, vědecko-odborný časopis pro ošetrovatelství), nezařazen do Seznamu neimpaktovaných periodik v České republice, jeho vydavatelem je společnost Osveta, která spolupracuje s Ústavem ošetrovatelstva Jesseniovej lékařskej fakulty v Martině, Univerzitou Komenského v Bratislavě, který je dostupný na: <http://www.osetrovatelstvo.eu/>

Paliativna medicína a liečba bolesti (recenzovaný slovenský časopis s kombinovaným zaměřením na paliativní problematiku a léčbu bolesti), zařazený v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik, který vydává společnost Solen, dostupný na: <http://paliativnamedicina.cz/>

Ošetrovatelstvo a porodná asistencia (odborný časopis), nezařazený v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v České republice, který je vydáván Slovenskou komorou sestier a porodných asistentek a není dostupný na internetových stránkách.

Journal of Advanced Nursing (mezinárodní časopis) zaměřený na rychlou publikaci vysoce kvalitních článků z oboru ošetrovatelství. Vydavatel Oxford:

Blackwell Publishing, Velké Británie, dostupný na:

[http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1365-2648](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1365-2648)

Popis rešeršní strategie:

vyhledávání odborných strukturovaných plnotextů proběhlo v období od září 2012 až do prosince 2012. Dohledané články byly roztříděny podle relevance a kvality informací k tématu bakalářské práce. Články byly důsledně prostudovány a vybrané informace byly zařazeny formou parafrází do podkapitol vytvořených dle cílů bakalářské práce.

Kritéria pro výběr relevantních článků k vytvoření bakalářské práce: rok vydání článků od ledna 2002 do prosince 2012 v českém, slovenském a anglickém jazyce, které musely splňovat kritéria (články, které jsou zařazeny v Seznamu recenzovaných neimputovaných periodik vydávaných v České a Slovenské republice, recenzované články v periodikách).

Klíčová slova v ČJ: hospic, sestra, motivace, pracovní spokojenost, hospicová péče, smrt, umírání, bolest.

Klíčová slova v AJ: hospice, nurse, motivation, job satisfaction, hospice care, death, dying, payn.

První fáze vyhledávání relevantních článků probíhala pomocí databáze Ebsco a Proquest přístupný na internetových stránkách <http://fzv.cz>. Pro vyhledávání relevantních článků bylo použito slovní spojení klíčových slov s booleovskými operátory databáze Ebsco: databázi bylo nabídnuto 181 plných textů. Relevantních článků databáze Ebsco bylo 12. Ostatních 169 článků nebylo využito z důvodu nedostatečných informací, články nesplňovaly vyhledávací období, informace se týkaly mobilních hospiců a dobrovolníků pracujících v lůžkových hospicových zařízeních.

Po změně kombinací klíčových slov a booleovských operátorů bylo databází Ebsco nabídnuto 174 a 216 článků z toho relevantních bylo 10 a 5 článků. Ostatních 375 článků opět nesplňovalo kritéria pro využití informací k tvorbě bakalářské práce. V databázi Proquest bylo v prvním užití spojení klíčových slov a booleovských operátorů nalezeno 894 článků – relevantních bylo 10. Ostatních 884 článků nebylo využito z důvodů nedostatečných informací týkajících se lůžkových hospiců, články nesplňovaly vyhledávací období, informace se týkaly mobilních hospiců a dobrovolníků pracujících v lůžkových hospicích. Při rozšířeném vyhledávání databáze nabídla v prvním případě 1120 článků. Relevantních článků bylo nalezeno 5. Ostatních 1115 článků nesplňovalo kritéria pro využití informací k tvorbě bakalářské práce. Další vyhledávání článků probíhalo v on-line časopise Journal of advanced Nursing, kde byly vyhledány 3 články. Ostatní články nebyly zařazeny, protože nesplňovaly vyhledávací období, informace nebyly dostačující, články popisovaly informace o mobilních hospicích a dobrovolnících, kteří pracovali v lůžkových hospicích.

Druhá fáze vyhledávání relevantních odborných článků zahrnovala vyhledávání odborných strukturovaných článků v českých a slovenských periodikách. Ze všech prostudovaných časopisů: Kontakt, Profese on-line, Ošetřovatelství a porodní asistence, Paliativna medicína a liečba bolesti, Ošetrovatelstvo a porodná asistencija, bylo celkem shromážděno 28 zdrojů, ale pouze 7 článků splňovalo uvedená kritéria a týkaly se tématu bakalářské práce. Ostatních 21 článků nebylo využito, protože nesplňovaly vyhledávací období, nebo se informace v člancích týkaly mobilních hospiců, studentů a dobrovolníků, kteří vykonávali praxi v lůžkových hospicích.

Třetí fáze vyhledávání relevantních odborných článků zahrnovala vyhledávání odborných recenzovaných článků z nerecenzovaného časopisu Florence, kdy bylo nabídnuto 21 článků, pouze 1 recenzovaný článek se týkal tématu bakalářské práce. Ostatních 20 článků nebylo využito, protože informace v těchto člancích se týkala převážně spokojenosti umírajících a jejich blízkých při hospitalizaci v lůžkových hospicových zařízeních.

Přes vyhledávač Google (www.google.com) byly dohledány 2 články, které se týkaly tématu bakalářské práce.

Výsledkem provedené rešerše bylo celkem 55 relevantních plnotextů. Pouze 5 článků zabývajících se tématem bakalářské práce bylo v českém jazyce, 3 články v jazyce slovenském. Ostatních 47 článků bylo v jazyce anglickém. Po důkladném rozboru článků bylo pro tvorbu práce použito všech 55 článků, které byly formou parafrází zaznamenány do přehledové bakalářské práce a jsou uvedeny v seznamu bibliografických citací v závěru práce.

1 Motivační faktory sester pracujících v lůžkových hospicových zařízeních

Motivační faktory sester pracujících v českých lůžkových hospicových zařízeních

Mezi základní motivační faktory poskytované péče v českých lůžkových hospicových zařízeních patřila myšlenka **hospicové filozofie**. Základní filozofie hospice vyplývá z úcty k životu a úcty k člověku jako jedinečné, neopakovatelné bytosti. Filozofie hospice vyžaduje lidský a profesionální přístup k umírajícím a týmovou práci všech zúčastněných. Výsledky výzkumu Kněžkové a Trešlové informovaly, že pro 11 % sester bylo důležité, aby pacient neměl nesnesitelnou bolest. Respektování důstojnosti umírajícího volilo 30 % dotazovaných sester. Dostatečný prostor pro práci s umírajícími volilo 51 % dotazovaných českých sester. Z výsledků průzkumu dále vyplynulo, že faktor hospicové filozofie ovlivnil 33 % českých sester pracujících v lůžkových hospicích. Sestry měly zájem poskytovat péči umírajícím a společně se snažily vnímat smrt jako součást života. Poskytovaná péče českých sester v lůžkových hospicích se týkala především kvality života nevléčitelně nemocných a doprovodu pacienta při umírání. Výsledky výzkumu prezentovaly, že 28 % českých sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, toužilo pečovat o umírající. (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 27). Výsledky výzkumu Koutné, Jarošové, Kněžkové a Trešlové se shodly, že věkové zastoupení sester pracujících v českých lůžkových hospicích se pohybovalo v rozmezí 35 – 45 let věku. Těchto sester bylo přes 35 % dotazovaných. Českých sester, kterých bylo pod věkovou hranicí 35 let, bylo více jak 5 %, méně však jak 10 % a autorky se shodly, že si sestry tuto profesi vybraly na základě praxe v hospici, nebo je ovlivnila negativní zkušenost se smrtí blízkého člověka. Kněžková a Trešlová dále ve výsledcích výzkumu popisovaly, že ve věku 46 let a více pracovalo 31 % dotazovaných českých sester (Koutná, Jarošová, 2007, s. 133, Kněžková, Trešlová, s. 27). Z výsledků výzkumu autorek Kněžkové a Trešlové vyplývá, že v českých lůžkových hospicích si sestry uvědomovaly náročnost své profese, jež částečně vyvažoval smysl pro humor, který u sebe vnímalo 100% dotazovaných sester z toho, 64 % českých sester informovalo, že mají smysl pro humor a umí pobavit společnost, a 36 % českých sester informovalo, že humor vítají, ale jako baviči se necítily.

Výsledky výzkumu autorek Kněžkové a Trešlové dále poukazovaly na faktor, který ovlivňoval práci sester v českých lůžkových hospicích, a tím byla **komunikace**. Umění komunikovat a žádné potíže s komunikací prezentovalo 16 % dotazovaných českých sester. Sester, které přiznaly, že občas hledají ta správná slova, byla největší skupina - 48 %. Důležitost komunikace v konkrétní situaci volilo 38 % dotazovaných českých sester. Součástí komunikace bylo také umění naslouchat (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 31).

Autorky Kněžková, Trešlová a Kisvetrová prezentovaly ve výsledcích výzkumů význam vlivu **náhledu** sester **na vlastní smrtelnost**. Tento faktor ovlivňoval motivaci sester v poskytování péče nevléčitelně nemocným. Výsledky výzkumu Kněžkové a Trešlové popisovaly, že téměř polovina (48 %) sester byla s vlastní smrtelností vyrovnána. Smířeno se smrtelností, ne však s definitivní smrtí bylo 32 % dotazovaných českých sester. České sestry, které nevěděly, zda byly s vlastní smrtelností smířeny, bylo 21 % dotazovaných a s vlastní smrtelností nebylo smířeno 5 % českých sester pracujících v lůžkových hospicích. Denně se se smrtí svých pacientů v hospicích setkávalo 78,4 % dotazovaných sester. Kisvetrová ve výsledcích výzkumu prezentovala, že prožívání úzkosti ze smrti pacientů problémy nevyvolávalo u 96,1 % dotazovaných českých sester. Pouze 3,9 % českých sester, které pečovaly o umírající, informovalo, že s tímto tématem mělo problém. Autorka dále ve výsledcích výzkumu popsala, že 99 % dotazovaných mělo zájem o informace, které se týkaly strachu ze smrti. Čtvrtina (25 %) českých sester se zajímala o problematiku paliativní péče v seminářích. Většina českých sester (87,3 %) popsala, že zkušenosti se smrtí byly pro jejich profesi velice důležité (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 30, Kisvetrová, 2011, s. 70). Z výsledků dalšího výzkumu autorky Kisvetrové vyplynulo, že 47% českých sester pracujících v lůžkových hospicích se na svém pracovišti setkávalo s pacienty, kteří trpěli úzkostí ze smrti. Autorka Kisvetrová dále ve výsledcích výzkumu popisovala, že 42,3 % dotazovaných českých sester pracujících v lůžkových hospicích, popisovaly u umírajících diagnózu úzkost v ošetrovatelských plánech. To motivovalo české sestry k podpoře psychického stavu umírajících. Smíření se smrtelností bylo velice úzce spjato s hloubkou **víry** českých sester, které poskytovaly péči umírajícím (Kisvetrová, 2012, s. 22). Výsledky

výzkumů autorek Kněžkové, Trešlové a Kisvetrové informovaly, že náboženství bylo jedním z předních motivačních faktorů při poskytování péče umírajícím. Autorky Kněžková a Trešlová ve výsledcích výzkumu prezentovaly, že dotazovaných českých sester, které věřily v Boha, bylo 48 %. Sester, které prezentovaly vlastní víru, bylo 24 % dotazovaných. Znamenalo to, že 72 % sester bylo v českých lůžkových hospicích ovlivněno duchovním vnímáním. Víru popíralo 23 % českých sester a 5 % dotazovaných sester se nevyjádřilo. Autorka Kisvetrová ve výsledcích výzkumu dále prezentovala, že 3,9 % českých sester pracujících v lůžkových hospicích víru nepotřebovaly, aby zvládly zátěž související s jejich profesí (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 30, Kisvetrová, 2011, s. 70).

Z výsledků výzkumu autorek Kněžkové a Trešlové bylo dále zjištěno, že dalším faktorem, který ovlivňoval motivaci sester v českých lůžkových hospicích, byl **pracovní kolektiv**. Autorky ve výsledcích výzkumu informovaly, že 62 % českých sester pracujících v lůžkových hospicích popisovaly kolektivní vztahy jako uspokojivé a svým kolegům důvěřovaly. Touha péče o druhé a práce v láskyplném prostředí ovlivnila 60 % dotazovaných českých sester. Tuto práci si vybraly sebevědomé české sestry, které popisovaly, že mají spokojený život (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 29, 30).

Motivační faktory sester pracujících v zahraničních lůžkových hospicích

Motivačním faktorem slovenských, novozélandských a britských sester pracujících v lůžkových hospicích byla **filozofie hospice**. Tento faktor popsalo ve výsledcích výzkumu autorek Mercer a Feeney 70 % dotazovaných novozélandských sester. Sestry uváděly, že poskytování kvalitní ošetrovatelské péče bylo základem pro sestry pracující s umírajícími lidmi. Tyto sestry uváděly, že na práci v lůžkovém zařízení je přitahovala citlivá péče o umírající (Mercer, Feeney, 2009, s. 251). Autorka Huggard popisovala v odborném článku, že ideál kvalitně poskytnuté péče byl důležitý pro 100 % britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích. Poskytování péče o umírající bylo opravdu to, co sestry chtěly vždy dělat. Celková péče o umírající, která se týkala mytí,

krmení, koupání a rehabilitace, měla pro britské sestry pracující v lůžkových hospicích velký význam (Huggard, 2012, s. 25 – 27). Výsledky výzkumu autorek Naďové a Likavčanové prezentoval, že 92,5 % slovenských sester informovalo, že právě práce s umírajícími je motivovala. Dále autorky poukázaly na skutečnost, že 85 % dotazovaných sester pracujících v lůžkových hospicích se zúčastňovalo odborných akcí, které také upevňovaly myšlenku hospicové filozofie. Výsledky výzkumu autorek také informovaly, že v hospicích, kde pracovaly slovenské sestry, bylo zaručeno důstojné umírání. Těchto sester bylo 87,5 % dotazovaných. K prvkům hospicové filozofie, které slovenské sestry prezentovaly, patřilo zvládání bolesti a to u 45 % dotazovaných. Zvládání bolesti v jejich zařízení, kde tyto slovenské sestry pracovaly, uvedlo 60 % dotazovaných sester za velmi dobré. Pouze 32 % slovenských sester si myslelo, že zvládání bolestí umírajících v lůžkových hospicích, kde sestry pracovaly, bylo výborné (Naďová, Likavčanová, 2008, s. 60). Z výsledků výzkumu autorky Homolové vyplývalo, že 40 % dotazovaných slovenských sester péči v lůžkových hospicích hodnotilo jako téměř dobrou a 4,3 % těchto dotazovaných sester hodnotilo péči o umírající jako výbornou. Výsledky výzkumu autorky Homolové dále informovaly, že 66,5 % dotazovaných slovenských sester považovaly tlumení bolestí za dobrou a 13 % dotazovaných slovenských sester za výbornou (Homolová, 2009, s. 324). Výsledky průzkumu autorky Sušinkové informovaly, že pro 42 % dotazovaných slovenských sester bylo prioritní zmírňování bolestí a utrpení umírajících (Sušinková, 2009, s. 28). Zvládání bolestí umírajících patřilo také k výsledkům výzkumu autorky Parker-Oliver. Ve výsledcích výzkumu autorka popisovala, že pro 60 % dotazovaných amerických sester bylo zvládání bolestí umírajících velice důležité. Zmírňování bolestí a zajištění pohodlí umírajícím, americké sestry motivovalo v jejich náročné profesi (Parker-Oliver, 2002, s. 716). Silný závazek, obětavost a vytrvalost přispívaly ke snižování utrpení a bolesti, a to podporovalo i ugandské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, aby setrvaly ve svých profesích. Tuto informaci prezentovala autorka Coyle ve svém odborném článku (Coyle, 2011, s. 1134). Tchajwanské sestry popisovaly ve výsledcích výzkumu autorky Wu, že smysluplná ošetrovatelská péče a respektování umírajících pomohla hospitalizovaným v lůžkových hospicích žít v posledních chvílích života

naplno. Dále výsledky výzkumu autorky Wu informovaly, že k praxi tchajwanských sester patřilo zajištění holistické hospicové péče umírajícím a jejich rodinám. To vše bylo prezentováno ve výsledcích výzkumu autorky Wu, která popisovala, že 88 % tchajwanských sester k této profesi zlákala právě myšlenka filozofie hospice. Pokud sestry přijaly filozofii hospice, dokázaly se mnohem lépe vyrovnat s péčí o umírající. Výsledky výzkumu také poukázaly, že péče o umírající vnímaly tchajwanských sestry, jako závazek a smysl života. Tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, popisovaly, že se staly profesionálkami až téměř po devítileté péči o umírající. Závěry výzkumu autorky Wu poukazují na to, že tchajwanské sestry popisovaly filozofii hospice jako bohatství, které bylo základem hospicové péče (Wu, 2008, s. 188, 247). Autorky Rosser a King v odborném článku prezentovaly, že faktory hospicové filozofie a prostředí hospice, které přijímá smrt jako součást života, podporovaly britské sestry, pracující v lůžkových hospicích, které přispívaly ke kvalitně poskytnuté péči o umírající. Sestry popisovaly, že je samotná dobře poskytnutá péče dokázala motivovat v každodenní profesi v péči o umírající. Britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, uváděly filozofii hospice jako hlavní motivační faktor, který podporovaly. Hlavní silou ovlivňující práci britských sester v lůžkových hospicích, bylo poskytování vyšší kvality holistické péče umírajícím. Tyto britské sestry měly potřebu pečování a ošetřování, měly potřebu společenství. Britské sestry také popisovaly, že důležitou součástí holistického ošetřovatelství v hospicové péči bylo najít smysl umírání (Rosser, King, 2002, s. 209). V odborném článku bylo popisováno autorkou McCall, že britské sestry v lůžkových hospicích věřily, že na nich záleželo až do poslední chvíle života umírajícího (McCall, 2005, s. 17). V jiném odborném článku autorek Olthuis a Leget prezentovaly, že britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, popisovaly, jak byly hrdé na svoji profesi, kterou vykonávaly a i to je motivovalo v jejich každodenní práci (Olthuis, Leget, 2007, s. 68). Poskytování pohodlí, úlevy a klidu bylo pro 89 % britských sester prezentováno ve výsledcích výzkumu autorek Evans a Hallet, jako přední prvky hospicové filozofie (Evans, Hallet, 2007, s. 743). Důležité prvky myšlenky hospicové filozofie, které v odborném článku autorka Eriksson popisovala, byly pro dánské sestry zmírnění utrpení a ochrana života až do konce (Eriksson, 2002, s. 63). Autorky Monroe a Deloah ve výsledcích výzkumu

prezentovaly, že americké sestry považovaly paliativní péči za zlatý standard. Na tomto výsledku se shodovalo 89 % dotazovaných amerických sester pracujících v lůžkových hospicích. Tyto autorky také informovaly, že v průběhu dvaceti let se pozornost hospicové péče dostala do popředí. Komfort poskytnutý umírajícím byl pro americké sestry, které pracovaly v hospicích, důležitý (Monroe, Deloah, 2004, s. 237, 333). Ve výsledcích výzkumu autorky Fillion et al. bylo prezentováno, že americkým sestřám při poskytování kvalitní ošetrovatelské péče umírajícím pomáhal humor, a to až u 50 % dotazovaných amerických sester. Pozitivní účinky smíchu a humoru kladně ovlivňovaly kvalitu poskytované péče těmito americkými sestrami, které pracovaly v lůžkových hospicích. Sestry popisovaly, že humor pomáhal překonat utrpení (Fillion et al., 2006, s. 333 – 336). V odborném článku autorek Wu a Volker byla charakterizována podstata hospicové péče. Péče o umírající charakterizovaly tyto autorky jako humanistickou péči s celkovým přístupem k umírajícímu. Autorky odborného článku Wu a Volker popisovaly, že hospicová péče znamenala pro tchajwanské sestry víc než jen péči o umírající. V diskusi odborného článku autorky dále popisovaly, že práce v lůžkových hospicích byla pro tyto sestry jedinečným závazkem, a to podporovalo růst lidského potenciálu. Rozhodnutí těchto sester poskytovat péči o umírající bylo jejich svobodné rozhodnutí. Motivací tchajwanských sester v lůžkových hospicích byl akt ošetřování, kdy docházelo ke zpětné reakci pacienta a to přispělo ke kvalitnější poskytnuté péči a spokojenosti sester se svojí profesí (Wu, Volker, 2011, s. 472 – 475). Autorky odborného článku Wallersted a Andershed popisovaly, že spokojenost švédských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, byla důležitým motivačním faktorem (Wallersted, Andershed, 2007, s. 38).

Autorka odborného článku Grossel informovala, že americké sestry popisovaly svoji práci, která se zabývala smrtí a umíráním jako úzce spjatou s **vírou** a duchovním cítěním těchto sester. Víra motivovala americké sestry, které poskytovaly péči umírajícím (Grossel, 2003, s. 1). Poskytování kvalitní ošetrovatelské péče o umírající, jejich blízké či pozůstalé, bylo pro americké sestry individuální. Toto zjištění prezentovali autoři odborného článku Corr et al. Autoři také prezentovali, že péče zahrnovala komplex kognitivních, psychologických, sociálních a duchovních faktorů (Corr. et al., 2006, s. 661). Autorka Miller ve výsledcích výzkumu popisovala, že

klinické znalosti a dovednosti byly důležité, citová angažovanost a duchovní i kulturní citlivost byla však v této profesi pro americké sestry také podstatná (Miller, 2007, s. 49). Autorky Wu a Volker v odborném článku informovaly, že oslovené tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, v těchto člancích prezentovaly, že tuto profesi chtěly opustit, ale touha věnovat se tělu a duši umírajících je naplňovala (Wu, Volker, 2009, s. 580 – 583). Výsledky výzkumů autorek Cramer et al. a Glass informovaly, jaké náboženské vyznání prezentovaly britské, korejské, japonské a tchajwanské sestry pracující v lůžkových hospicích. Autorka Cramer et al. prezentovala ve výsledcích výzkumu, že 65,5 % britských sester pracujících v lůžkových hospicích informovalo, že vyznávalo víru římsko-katolickou, ostatních 34,5 % britských sester informovalo, že byly hluboce nábožensky zaměřené (Cramer et al., 2003, s. 253). Autorka Glass et al. prezentovala ve výsledcích výzkumu, že korejské sestry popisovaly, že nejčastějším náboženstvím bylo křesťanství u 54 % dotazovaných sester, 13,7 % bylo katolicky zaměřených korejských sester, buddhismus uctívalo 32,3 % dotazovaných sester pracujících v lůžkových hospicích a ostatní náboženství tvořily. V Koreji byl kladen důraz na rodinné hodnoty, tradice a harmonii. Tyto sestry informovaly také o důležitosti náboženské charity, která podporovala hospicovou péči v Koreji. Výsledky výzkumu prezentovaly, že u korejských sester se nevyskytovala převaha jednoho náboženství. Japonské sestry vyznávaly v 84 % dotazovaných sester náboženství hinduistické a buddhistické. Autorka dále ještě ve výsledcích výzkumu prezentovala, že pro tchajwanské sestry pracující v hospicích patřila víra mezi dominantní motivační faktory. Těchto 62,2 % tchajwanských sester věřilo buddhismu, 36,3 % dotazovaných tvořily tchajwanské sestry křesťansky založené. Pro tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích bylo důležité přemýšlet a hovořit o smrti a umírání (Glass et al. 2010, s. 8 – 12). Výsledky výzkumu autorů Matsushima, Akabayashi a Nisthitateno prezentovaly buddhismus u 70 % dotazovaných japonských sester. Křesťanství vyznávalo pouze 10 % dotazovaných japonských sester. Japonské sestry prezentovaly, že smrt byla součástí života, a osoba se i po smrti pohybovala stále v jejich blízkosti. Dále japonské sestry popisovaly, že péče o umírající byla ovlivněna oddaností a úctou k rodičům (Matsushima, Akabayashi, Nisthitateno, 2002, s. 154).

Výsledky výzkumu autorek Iranmanesh, Dargahi, Abbaszadeh popisovaly, že 81 % dotazovaných iránských sester pracujících v lůžkových hospicích, prožívalo Boží existenci v jejich každodenním životě. Iránských sester, které se denně zúčastňovaly bohoslužby, bylo 19,3 % dotazovaných. Aktivní každodenní modlitbu uvedlo 79,9 % dotazovaných iránských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích. Autorky dále ve výsledcích popisovaly, že iránské sestry neměly strach ze smrti a smrti se nevyhýbaly. Smrt tyto iránské sestry prezentovaly jako přirozený jev v životě a popisovaly smrt jako bránu k novému životu (Iranmanesh, Dargahi, Abbaszadeh, 2008, s. 366). Autorka Hunnibell v závěrech svého výzkumu prezentovala, že pro 69 % amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, bylo náboženství důležité v jejich profesi (Hunnibell, 2006, s. 65). Z výsledků výzkumu autorek Dunn, Otten a Stephen plynulo, že pro 40 % amerických sester bylo náboženství důležité, 43 % dotazovaných amerických sester sledovalo nebo poslouchalo bohoslužby v televizi nebo rádiu. Dalších necelých 20 % dotazovaných amerických sester pracujících v lůžkových hospicích se každý týden zúčastňovalo bohoslužby (Dunn, Otten, Stephen, 2005, s. 100). Autorky Penz a Duggleby ve výsledcích výzkumu informovaly, že kanadské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, byly téměř všechny (98 %) nábožensky založené (Penz, Duggleby, 2011, s. 285). Výsledky výzkumu autorky Casey et al. informovaly, že irské sestry byly převážně (67 %) katolicky zaměřené (Casey et al. 2011, s. 1830). Výsledky průzkumu autorek Loislle a Sterling prezentovaly, že indických sester pracujících v lůžkových hospicích bylo 18 % křesťansky založených, hinduismus uctívala převážná většina sester, a to 80 % dotazovaných indických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích (Loislle, Sterling, 2012, s. 252). Odborný článek autorky Wu prezentoval, že tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, z náboženství čerpaly sílu. Náboženství bylo pro tyto tchajwanské sestry Božím voláním a umírání považovaly za normální proces. Spiritualita umožňovala sestřám milovat život a podporovat pacienty a jejich blízké. Tyto tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, měly zkušenosti se smutkem, ztrátou a smrtí. I to tchajwanské sestry motivovalo a podporovalo chuť pomáhat lidem, kteří byli nevléčitelně nemocní. Vědomě si každodenní práci s umírajícími vybraly (Wu, 2008, s. 26 – 29). Výsledky výzkumu autorky Homolové prezentují, že 49,7 % dotazovaných sester pracujících v lůžkových hospicích pokládalo spirituální potřeby umírajících jako

dobré. Výsledek byl zastoupen hodnocením jako převážně dobré u 41,1 % dotazovaných slovenských sester. I tyto potřeby byly pro dotazované sestry motivující v jejich profesi (Homolová, 2009, s. 324).

U slovenských sester, které pracovaly s umírajícími pacienty, se předpokládalo, že byly **smířeny s vlastní smrtelností**. Autorky Naďová a Likavčanová prezentovaly ve výsledcích výzkumu, že umírajícího pacienta dokázalo respektovat 92 % dotazovaných slovenských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích (Naďová, Likavčanová, 2008, s. 59). Z výsledků výzkumu autorů Iranmanesh, Dargahi a Abbaszadeh vycházelo, že motivaci práce iránských sester v lůžkových hospicích ovlivňoval i náhled sester na smrt a umírání. Zkušenosti se smrtí blízké osoby uvedlo 39,4 % dotazovaných iránských sester. Sester, které zažily situaci ohrožení života, bylo 62,3 % dotazovaných. Čtvrtina (3,55 %) iránských sester popsalo, že péče o umírající pacienty byla pro tyto sestry kladnou zkušeností (Iranmanesh, Dargahi, Abbaszadeh, 2008, s. 366). Výsledek výzkumu autorky Hunnibell prezentoval, že 64 % dotazovaných amerických sester pracujících v lůžkových hospicích měly zkušenosti se smrtí z osobního života (Hunnibell, 2006, s. 79). Autorka Cramer et al. informovala ve výsledcích výzkumu, že britských sester, které měly zkušenosti s umíráním bylo 49 % dotazovaných (Cramer et al. 2003, s. 55). Autorky Hawkins, Howard a Oyebody prezentovaly ve výsledcích výzkumu, že jen 7% britských sester výrazně ovlivnilo setkání se smrtí a umíráním a působilo jim psychickou zátěž (Hawkins, Howard, Oyebody, 2007, s. 59). V odborném článku autorka Fillion et al., prezentovala, že zkušenosti s utrpením, které prožívaly umírající a následná péče sester o umírající, kladně působila a přinášela americkým sestrám smysl a motivaci. Autorka dále informovala, že zážitek smrti člena rodiny, nebo blízkého přítele kladně přispíval v péči o umírající. Až v hospicích sestry opravdu viděly smrt a umírání (Fillion et al. 2006, s. 336). V odborném článku autorky Hunnibell sestry popisovaly, že ty sestry, které zažily ztrátu blízkého člověka, byly vytrvalejší a odolné vůči bolesti ze ztráty (Hunnibell, 2006, s. 32). Autorka Glass et al. popisovala v jednom z odborných článků, že korejské sestry prezentovaly hospic jako pomoc rukou, které zmírnily bolesti a umožnily umírajícím smíření se se smrtí (Glass, 2010, s. 9). Americké sestry, které

pracovaly v lůžkových hospicích, představily v odborném článku autorky McCall atmosféru hospice jako teplou a přátelskou. Lidé měli představu, že hospic byl temné místo, kde se všichni modlili a plakali. Nebylo tomu tak! Tyto americké sestry popisovaly hospic jako rodinný hotel (McCall, 2005, s. 17). Autorka Salvage prezentovala v odborném článku, že byly i takové britské sestry, které se setkaly se smrtí člověka až v hospicích (Salvage, 2010, s. 2). Novozélandské sestry popisovaly v odborném článku autorky Jenkins hospic jako duchovní místo. Uvedly, že jejich práce bylo volání Boha (Jenkins, 2006, s. 64). Autorky Wu a Volker popisovaly v odborném článku, že tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, se často zamýšlely nad smrtí a vlastní smrtelností. Sestry uváděly, že to byl zlom, který jim umožnil nalézt smysl života. Tyto tchajwanské sestry měly zájem o smrtelnost a přemýšlely o konci života. Vůbec neváhaly v této profesi pokračovat (Wu, Volker, 2009, s. 583).

Ve výsledcích průzkumu Nad'ové a Likavčanové bylo prezentováno, že pro slovenské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, byla podpora **vztahů s umírajícími** a **s jejich blízkými** a rodinami důležitá. Autorky ve výsledcích průzkumu informovaly, že 80 % slovenských sester neodmítalo rodinnou podporu, přitom 87 % slovenských sester si myslela, že přítomnost člena rodiny byla pro umírající důležitá. Slovenské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, sdělovaly, že s pozůstalými se setkávaly také ve svém volném čase. Těchto slovenských sester bylo 5 % dotazovaných. Z výsledků průzkumu dále vyplývalo, že žádný z umírajících pacientů ve slovenských hospicích neumíral sám. Budování vztahů motivovalo slovenské sestry v kvalitním poskytování ošetrovatelské péče o umírající. Výsledky průzkumu dále ukázaly, že plynule a upřímně dokázalo komunikovat 95 % dotazovaných slovenských sester. Výsledky průzkum dále prezentovaly, že 57,5 % slovenských sester se ocitlo v situaci, kdy nevěděly, co odpovědět. Komunikaci kněze využívalo 85 % slovenských sester pracujících v lůžkových hospicích (Nad'ová, Likavčanová, 2008, s. 58 – 59). Výsledek výzkumu autorky Cramer et al., informoval, že 49 % britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, těšila přítomnost blízkých a rodinných příslušníků umírajících.

Dále těchto 69 % dotazovaných britských sester popsalo, že komunikace a zpětná vazba pacientů motivovala sestry, které poskytovaly péči v lůžkových hospicích v jejich profesi. Aktivní komunikaci s rodinami umírajících uvedlo 50 % dotazovaných britských sester (Crammer et al., 2003, s. 252 – 253). Odborný článek autorky Salvage popisoval, že britské sestry považovaly komunikaci s umírajícími za důležitou. V lůžkových hospicích se tyto sestry dobře poznaly s umírajícími, a to upevňovalo jejich vztahy. Budování vztahů s umírajícími umožňovalo, aby se mezi britskými sestrami a umírajícími prohlubovala důvěra (Salvage, 2010, s. 7). Efektivní vztahy s rodinnými příslušníky a přáteli umírajících, které popisovaly autorky Rosser a King v odborném článku, motivovaly britské sestry v dalším pokračování jejich profese. Tyto britské sestry se nevěnovaly pouze umírajícím, kladly důraz na celou rodinu (Rosser, King, 2003, s. 210). Odborný článek autorky Csey et al. informoval, že irské sestry pociťovaly, jak vytváření vztahů podporovalo jejich motivaci v práci v lůžkových hospicích. I pro tyto irské sestry bylo poznání osob a budování vztahů klíčové v poskytování kvalitní ošetrovatelské péče v lůžkových hospicích (Casey et al., 2011, s. 1829). Všech 14 (100 %) sester popisoval v odborném článku autorek Olthuis, Leget a Dekkers, že v jejich profesi je motivovalo vytváření nových vztahů a komunikace s umírajícími. Autorky dále prezentovaly, že britské sestry se nebály ukázat slzy. Důvěra ze strany umírajících byla pro britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích velice důležitým motivačním faktorem v jejich profesi (Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 67 – 69). Odborný článek autorek Mok a Chiu popisoval, že vztahy čínských sester s umírajícími patřily mezi nejdůležitější motivační faktory v hospicové péči. Vztahy a důvěra sester s umírajícími posilovala osobní růst těchto sester pracujících v lůžkových hospicích. Dále autorky Mok a Chiu popisovaly, že právě vztahy byly pro čínské sestry jádrem hospicové péče. Skutečností bylo, že sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, trávily mnohem více času s pacienty a rodinnými příslušníky než sestry z chirurgických oborů. V odborném článku dále tyto autorky popisovaly, že komunikace byla pro čínské sestry v jejich profesi důležitá. Osobnostní hodnoty a vlastní komunikace pozitivně působily na pracovní výkony čínských sester v lůžkových hospicích. Vztahy sester s umírajícími byly velice citově propojeny. Tyto čínské sestry měly smysl pro blízkost, a to významně upevňovalo práci sester

v lůžkových hospicových zařízeních (Mok, Chiu, 2004, s. 478 – 479). Autorky Wu a Volker představily v odborném článku ošetrovatelskou práci tchajwanských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, jako možnost podpořit důvěru mezi sestrou a umírajícím. Budování vztahů komunikace s umírajícími tchajwanské sestry motivovala v poskytování vyšší kvality ošetrovatelské péče (Wu, Volker, 2009, s. 586). Výsledky výzkumu autorky Lorensen informovaly, že dánské sestry mezi prvky, které podporovaly důvěru a vztahy s umírajícími, kladly důraz na sdělování pravdy. Těchto sester bylo 72 % dotazovaných, které se nebály mluvit pravdivě, 19 % dánských sester nevědělo, zda bylo vždy dobře říkat pravdu, a 9 % dotazovaných dánských sester informovalo, že sdělování pravdy jim bylo nepříjemné. Dánské sestry mluvily o sdělování pravdy jako o vnitřní hodnotě, která vedla k otevřenosti, a tím i k lepší komunikaci mezi sestrami a umírajícími (Lorensen, 2003, s. 179). Odborný článek autorek Penz a Duggleby prezentoval, že pro britské sestry bylo motivující rozvíjet pouto důvěry pomocí uspokojování potřeb umírajících (Penz, Duggleby, 2011, s. 290). V odborném článku autorky Grossell jedna z dotazovaných sester, která pracovala v lůžkovém hospici, prezentovala, že v její profesi ji velice pomohlo otevřeně mluvit o smrti a umírání, a to pozitivně upevňovalo vztahy jak s umírajícími, tak s jejich rodinami (Grossell, 2003, s. 1).

Odborný článek autorek Running, Tole a Girard prezentoval, že americké sestry se navzájem ve své těžké profesi podporovaly, a i to byl pro sestry motivační faktor, který přispíval ke kvalitně poskytované péči o umírající (Running, Tole, Girard, 2008, s. 305). Autorka Green popisovala v odborném článku, že právě **kolektiv**, kde sestry vzájemně spolupracovaly, umožňoval britským sestram pracovní flexibilitu, kterou velice vítaly, a i to byl faktor, který tyto britské sestry posiloval v jejich nelehké profesi (Green, 2007, s. 43). Odborný článek autorky Casey et al. informoval, že i přes náročnost služeb v lůžkových hospicích bylo pro irské sestry pozitivní, když si navzájem s ostatními sestrami kolektivu mohly předat informace a navzájem se podporovat (Casey, et al., 2011, s. 1828 – 1829). Výsledky výzkumu autorky Jones poukázoval na to, jak důležitá je společná konzultace britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích jiných částí Anglie. Tyto britské sestry, kterých bylo téměř 92 % dotazovaných, navzájem sdílely své zkušenosti a zážitky s umírajícími. Vzájemné

předávání informací působilo, že sestry byly neustále motivovány ve své profesi (Jones, 2006, s. 735 – 736).

Výsledky výzkumu autorky Jones poukazují na to, že britské sestry kladně oceňovaly **pracovní prostředí**, ve kterém poskytovaly péči umírajícím. I tento prvek umožňoval, aby se u těchto britských sester zvyšovalo sebevědomí. Chůť poskytovat kvalitní péči a blaho umírajícím byla u sester pracujících v lůžkových hospicích silnější. Britské sestry se cítily ve skupině v bezpečí, dokázaly dávat i přijímat. Britské sestry potřebovaly mít pocit, že patříly k sobě. Výsledky výzkumu autorky Jones dále prezentovaly, že důvěra britských sester byla v hospicové péči důležitá. Na tomto zjištění se shodovalo 90 % dotazovaných britských sester (Jones, 2003, s. 227 – 229). I výsledky výzkumu autorky McCall popisovaly, že pro 87 % dotazovaných britských sester byla důvěra důležitá a svým kolegyním důvěřovaly. Kladné vztahy na pracovišti upevňoval stejný cíl těchto britských sester, který byl pro dotazované sestry motivující v jejich každodenní práci (McCall, 2005, s. 17). Také autorky Ablett a Jones prezentovaly ve svém odborném článku, že britské sestry popisovaly, že se chtěly stát sestrami pracujícími v lůžkových hospicích, aby mohly denně sdílet prostředí hospice s umírajícími (Ablett, Jones, 2006, s. 161). Výsledky výzkumu autorek Mercer a Fenney prezentovaly, že téměř 50 % britských sester se cítilo lépe, když se mohly svěřit svým kolegyním. Praxe v příjemném prostředí umožňovala těmto britským sestrám poskytovat vysoce kvalitní ošetrovatelskou péči umírajícím (Mercer, Fenney, 2009, s. 251). Výsledky výzkumu autorky Neely popisoval, že pracovní motivace amerických sester se zvyšovala, pokud bylo zajištěno pozitivní prostředí na pracovišti. Amerických sester, které uvedly pozitivní pracovní prostředí a kladné kolegiální vztahy, bylo 87 % dotazovaných sester (Neely, 2006, s. 8). Závěr průzkumu autorky Hunnibell informoval, že kvalitně pracující tým s pozitivně naladěnými pracovníky umožňoval, že u amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, se riziko syndromu vyhoření nevyskytovalo, oproti sestrám, které pracovaly v onkologii nebo na chirurgických pracovištích. Tyto americké sestry měly podporu svého týmu ((Hunnibell, 2006, s. 80). Autorka Fillion et al. v odborném článku prezentovala, že kanadské sestry denně diskutovaly o svých pocitech a cílech v pracovním kolektivu (Fillion et al., 2006, s. 340).

2 Faktory spokojenosti sester pracujících v českých a zahraničních lůžkových hospicových zařízeních

Výsledky výzkumu autorek Kněžkové a Trešlové informovaly, že životní nebo osobní tragédie vedla české sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, k výběru této profese. Sester, které byly vdané a vedly rodinný život, bylo 47 % dotazovaných, 31 % sester bylo svobodných, 18 % českých sester bylo rozvedených a 5 % sester byly vdovy. České sestry, které pracovaly v hospicích, prožívaly **příjemné pocity z dobře vykonané práce**, a to hlavně tehdy, pokud umírající netrpěli bolestmi (Kněžková, Trešlová, 2011, s. 29). Výsledky průzkumu autorek Naďové a Likavčanové popisovaly, že 72 % slovenských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, považovaly teoretickou i praktickou přípravu na práci s umírajícím za dostatečnou. Slovenských sester, které práce s umírajícími obohacovala a uspokojovala, bylo 92,5 % dotazovaných. Tato profese slovenských sester měla pozitivní dopad na jejich životní postoje, což nešlo tvrdit o práci sester ve zdravotnických zařízeních geriatrických a onkologických (Naďová, Likavčanová, 2008, s. 58). Autor odborného článku Huneš popisoval, že česká lůžková hospicová péče nabízela ideální podmínky umírajícím. Sestry se snažily, aby umírající pacienti měli pohodlí, byli smíření se smrtí a netrpěli bolestí. České sestry pracující v hospicích pomáhaly umírajícím i po stránce duchovní a sociální. Tyto sestry samy sobě i umírajícím a jejich blízkým předepisovaly vitamín L. Byl to vitamín lidskosti, který umožňoval setkání v hospicích s radostí, humorem, něhou, laskavostí a úsměvem na tvářích českých sester, které plní nelehkou úlohu, pro kterou potřebují být dostatečně motivovány (Huneš, 2008, s. 70). Autorky Mok a Chiu prezentovaly v odborném článku, že čínské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, práce s umírajícími naučila hledat radost a lásku v životě. Naděje byla v práci těchto čínských sester důležitá. Pomáhala sestrám postavit se každodenním problémům v pracovním i soukromém životě (Mok, Chiu, 2008, s. 480). Autorka Wu popisovala ve výsledcích výzkumu, že úspěchy ve své profesi a láskyplná péče o umírající přispívaly u tchajwanských sester ke spokojenosti v jejich osobním i profesním životě. Zkušenosti se smrtí a umíráním tchajwanským sestrám, které pracovaly v lůžkových hospicích, umožňovaly, aby se naučily lépe vnímat význam života a smrti. Sestry těšilo, že se

mohly podělit o své zkušenosti s umírajícími. Tchajwanské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, si uvědomovaly, jak byl pro ně život krásný. Sestry také v závěrech výzkumu autorky Wu popisovaly, co bylo pro sestry důležité, a snažily se žít přítomností. Sestry popisovaly, že chtěly být tím, kým se staly. Životy pacientů a jejich rodin měly pozitivní vliv na životy sester, a to zvyšovalo jejich ochotu a spokojenost v profesi. Práce tchajwanských sester byla jejich svobodným rozhodnutím, které sestrám určovalo směr v osobním životě. Zkušené tchajwanské sestry, které práce s umírajícími uspokojovala, změnily postojk životu. Ošetřování a péče o umírající byla pro tchajwanské sestry potěšující. Sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, měly pozitivní vztah ke své práci. Tchajwanské sestry popisovaly, že součástí jejich práce byla role obhájkyň umírajících. Dobře poskytovaná péče umírajícím byla rozhodující a tchajwanským sestrám přinášela radost (Wu, 2008, s. 170 – 175).

Autorka Wu dále ve výsledcích výzkumu prezentovala, že ke spokojenosti tchajwanských sester přispíval **dobrý vztah s umírajícími** a pocit, že jejich práce měla význam. Dotazované tchajwanské sestry byly spokojeny s komfortem, který mohly nabídnout umírajícím a jejich rodinám. Holistická péče, která zahrnovala, fyzické, psychické, duchovní a kulturní aspekty byla pro sestry náročná, ale ony se cítily být spokojeny s plněním své profese (Wu, 2008, s. 170 – 175). Autorky Wu a Volker popisovaly v odborném článku, že tchajwanské sestry cítily při kontaktu s umírajícími a jejich blízkými, že se staly součástí jejich rodin. Sestry těšilo vzájemné objetí (Wu, Volker, 2009, s. 579). V jiném odborném článku popisují autorky Wu a Volker, že otevřenost vůči umírajícím byla pro tchajwanské sestry důležitá. Sestry společně s umírajícími a jejich blízkými tvořili společenství, a to přinášelo sestrám příjemný pocit z dobře vykonané práce (Wu, Volker, 2011, s. 473). Autorky Iranmanesh, Dargahi a Abbaszadeh prezentovaly ve výsledcích výzkumu, že u iránských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, závisel úspěch na jejich vztahu s umírajícími, a to bylo spojeno s chutí a zájmem pečovat o nemocné v závěrečné etapě života. Iránské sestry uznávaly péči o umírající a popisovaly, že práce v lůžkových hospicích byla pro tyto sestry dobrou zkušeností (Iranmanesh, Dargahi, Abbaszadeh, 2008, s. 365). Výsledky výzkumu autorky Salvage informovaly, že schopnost britských sester

poskytovat kvalitní ošetrovatelskou péči o umírající umožňovala, že sestry byly spokojené se svou prací. Příležitost poznat umírající a jejich blízké byla pro tyto britské sestry uspokojující. Doba, kterou britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, využívaly ke komunikaci s umírajícím, byla jedním z rozdílů hospicové péče a akutní nemocniční péče (Salvage, 2010, s. 7).

Výsledky výzkumu autorky Cremer et al. prezentovaly, že 69 % dotazovaných britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, uspokojovala vzájemná **komunikace s umírajícím** (Cramer et al. 2003, s. 252). Odborný článek autorek Olthius, Leget a Dekkers informoval, že britské sestry popisovaly, jak péče o umírající a vztahy s umírajícími tyto sestry uspokojoval. Autorky článku popisovaly, že už jen to, že tady britské sestry mohly být pro umírající, přinášelo britským sestrám uspokojení (Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 65). Autorky Rosser a King prezentovaly v odborném článku, že britské sestry těšilo navazování nových vztahů. Poskytování holistické péče těmto britským sestrám přinášelo spokojenost. V odborném článku autorek Abblet a Jones bylo popsáno, že mezilidské vztahy umožňovaly britským sestrám být efektivnější a flexibilnější. Kontakt s umírajícími a jejich rodinami byl pro tyto britské sestry klíčovým zdrojem spokojenosti (Rosser, King, 2003, s. 207, Abblet, Jones, 2006, s. 734). Výsledky výzkumu autorek Monroe a Deloah prezentovaly, že 60,5 % britských sester uvedlo, že zažívali ve své profesi spokojenost. Nejen péče o dospělé umírající v lůžkových hospicích uspokojovala irské sestry. Autorka odborného článku Bell, informovala o tom, jak byly tyto irské sestry spokojeny s poskytováním ošetrovatelské péče dětem a jejich rodičům, které pracovaly v jednom z dětských domovů v Irsku. Irské sestry byly hrdé na svoji profesi, která je ve všech směrech uspokojovala (Monroe, Deloah, 2004, s. 336, Bell, 2008, s. 1). Výsledky výzkumu autorky Hale informovaly, že pro 62 % amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, měla komunikace největší vliv (Hale, 2007, s. 65, 122). Autorky Running, Tole a Girard prezentovaly v odborném článku, že americké sestry i přes mnohdy emocionálně vyčerpávající profesi, popisovaly péči o umírající jako dar, který jim přinášel uspokojení. V odborném článku autorky Jones popisovaly americké sestry, co považovaly za uspokojivé v jejich praxi. Byla to pomoc lidem umírat způsobem, který

dával smysl v jejich posledních dnech života (Running, Tole, Girard, 2008, s. 304, Jones, 2006, s. 734). Odborný článek autorky Dein prezentoval, že pro americké sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, byla ošetrovatelská péče o umírající a podpora rodin umírajících důležitým zdrojem uspokojení. I přes to že byla tato profese pro sestry velice emotivní, zažívaly americké sestry spokojenost a potěšení ve své práci (Dein, 2005, s. 60). Výsledky výzkumu autorek Fredriksson a Ericson popisovaly, jak byla pro švédské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, komunikace důležitá v jejich profesi. Švédské sestry byly znalé v tom, jak s umírajícím navázat rozhovor, jak pomoci umírajícím vyjádřit své utrpení a jak se s utrpením vypořádat (Fredriksson, Ericson, 2003, s. 139). Autorky Wallersted a Andershed popisovaly v odborném článku, že švédským sestřám přinášela komunikace a kontakt s umírajícími a jejich blízkými spokojenost. Článek také informoval, že sestry by uvítaly, kdyby měly více času, který by mohly trávit s umírajícími. Sestry, které popisovaly nedostatek času, který by mohly trávit s umírajícími, bylo všech 100 % dotazovaných. Kvalita poskytované péče by tak mohla být ještě na vyšší úrovni a sestry by byly mnohem více spokojené. Spokojenost švédských sester dále spočívala v tom, že umožnily umírajícím splnit jejich přání. Uspokojení švédským sestřám přinášela také jejich štědrost. Prioritou těchto švédských sester byla samotná péče o umírající. Autorky dále popisovaly, že pokud byly švédské sestry spokojené, byla i kvalita dobře poskytnuté péče na vysoké úrovni, a to i přes nedostatek času, který tyto sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, popisovaly. Velkorysost a štěstí, které švédské sestry pociťovaly při poskytování péče umírajícím, kontakt s umírajícími a jejich blízkými přinášely sestřám uspokojení (Wallersted, Andershed, 2007, s. 37 – 38). Autorky odborného článku Loiselle a Sterling prezentovaly, že indické sestry zažívaly štěstí a spokojenost ve svých životech, pokud mohly pečovat o pacienty v terminálním stádiu života. Neznamená to však, že by tyto sestry nepociťovaly smutek (Loiselle, Sterling, 2012, s. 253).

Autoři Clark et al. popisovali v odborném článku, že ke spokojenosti amerických sester přispívala také **víra**. Tito autoři prezentovali, že víra ovlivňovala americké sestry v jejich profesi. Odborný článek dále informoval o tom, že u amerických sester, které byly duchovně zaměřené, byla větší pravděpodobnost spokojenosti (Clark et al. 2007, s. 1322, 1326). Výsledky výzkumu autorky Neely informovaly o tom, že 41,7 %

amerických sester byly velmi spokojeny se svou prací, 45,3 % dotazovaných amerických sester souhlasilo a 13 % dotazovaných amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, byly docela spokojeny se svoji prací. Autorka dále prezentovala, že americké sestry těšilo chodit do práce a poskytovat podporu umírajícím a jejich rodinám. Poskytování pohodlí umírajícím přispívalo ke spokojenosti těchto amerických sester. V lůžkových hospicích sestry podporovaly u umírajících kulturní a duchovní hodnoty a tím přispívaly k holistické péči, která sestrám přinášela pocity uspokojení (Neely, 2006, s. 80, 100, 118). Výsledky výzkumu autorky Hunnibell informovaly o tom, že víra, vytrvalost a smysl pro práci umožňovaly sestrám vyhýbat se syndromu vyhoření. Těmto sestrám jejich profese přinášela spokojenost. Autorka Hunnibell dále ve výsledcích výzkumu popisovala, že spiritualita byla pro 69 % amerických sester důležitá jak v profesním, tak i v soukromém životě. Duchovní uvědomění umožňovalo americkým sestrám nadále spokojeně pokračovat ve své náročné profesi. Americké sestry, které pracovaly v hospicích, uměly rozpoznat vlastní zranitelnost a výsledkem u těchto sester bylo duševní pohodlí (Hunnibell, 2006, s. 32 – 24).

Výsledky výzkumu autorky Hale ukazovaly, že spokojenost amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, byla ovlivněna **vztahy s kolegy a komunikací v týmu**. Tyto sestry mluvily pozitivně o vztazích mezi kolegy na pracovišti. Americké sestry popisovaly, že všechny procesy, které se týkaly týmu, byly spojeny se spokojeností sester na pracovišti, a to u 64 % dotazovaných amerických sester. Pokud byl silný tým a spolupracující kolektiv, byly americké sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, spokojeny. Společná komunikace sester a vyhýbání se konfliktům umožňovalo, aby sestry byly spokojeny ve své nelehké profesi. Výsledkem byla kvalitně poskytnutá péče o umírající (Hale, 2007, s. 65, 118). Výsledky výzkumu autorky Jones informovaly, že americké sestry popisovaly, jak byla pro ně důležitá spolupráce v kolektivu a dobré kolegiální vztahy na pracovišti. Tyto sestry si navzájem pomáhaly (Jones, 2003, s. 229). Výsledky výzkumu autorky Salvage ukazovaly, že britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, kde sestry poskytovaly péči umírajícím v týmu, ve kterém se cítily dobře, byla pracovní spokojenost sester lépe dosažitelná. Schopnost těchto britských sester poskytovat kvalitní ošetrovatelskou péči o umírající umožňovala, že sestry byly spokojené se svojí prací (Salvage, 2003, s. 5).

Autoři Olthuis, Leget a Dekkers prezentovali v odborném článku, že britské sestry byly soustředěné na péči o umírající a společně s ostatními sestrami týmu vykonávaly kvalitní ošetrovatelskou péči, která britské sestry uspokojovala (Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 71). Výsledky výzkumu autorek Addinton-Hall a Karelsen informovaly o tom, jaký význam měl pro sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, kolektiv. Britských sester, které těšila schopnost vzájemné podpory a povzbuzení ostatních kolegyní bylo 23 % dotazovaných (Addinton-Hall, Karelsen, 2005, s. 51). Výsledky výzkumu autorky McCall informovaly o tom, že 82 % britských sester se scházelo s ostatními kolegyněmi i mimo pracovní prostředí a 87 % britských dotazovaných sester popisovalo, že naprosto důvěřovaly svým kolegyním. Britské sestry popisovaly atmosféru v lůžkových hospicích jako teplou a přátelskou. Britské sestry prezentovaly, že práce v týmu byla zábavná a přinášela těmto sestram uspokojení (McCall, 2005, s. 17). V odborném článku autorky Penz a Duggleby popisovaly, že profesionalita britských sester v lůžkových hospicích přispívala ke spokojenosti. Tyto britské sestry usilovaly o to, aby vztahy s umírajícími byly harmonické (Penz, Duggleby, 2011, s. 285). Výsledky výzkumu autorky Papadatou et al. prezentovaly, že 75 % dotazovaných řeckých sester pracujících v lůžkových hospicích byla spokojena s pracovním kolektivem. Pokud měly sestry potřebu se vypovídat, ostatní členové týmu byly vždy nablízku (Papadatou, et al. 2002, s. 253). Ze závěru výsledků výzkumu autorky Wu vycházelo, že ke spokojenosti tchajwanských sester také přispívaly dobré vztahy se spolupracovníky a pocit, že jejich práce měla význam (Wu, 2008, s. 124). Odborný článek autorek Wu a Volker prezentoval, že tchajwanským sestram, které pracovaly v lůžkových hospicích, dělalo radost, když vycházely dobře se svými kolegy. Tyto sestry se cítily uvolněné a neomezované (Wu, Volker, 2011, s. 476).

Z výzkumu autorek Addinton-Hall a Karlsen vyplynulo, že 33 % britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, se cítily **být oceněny** v péči poskytující umírajícím. Výsledky dále informovaly o tom, že 70 % dotazovaných britských sester rozumělo péči, kterou poskytovaly v lůžkových hospicích a věděly, co znamenalo poskytování hospicové péče. Výsledky dále informovaly, že nastala i situace při práci v hospicích, kdy chtěly britské sestry tuto profesi opustit. Těchto sester bylo 65 % dotazovaných. Závazek k hospici a síla poslání poskytované péče byla pro 55 % dotazovaných

britských sester tak silná, že nakonec zůstaly a pokračovaly ve své profesi. Sestry pocítovaly ocenění ze strany umírajících, a to byl důvod, aby zůstaly (Addinton-Hall, Karelsen, 2005, s. 50). Britské sestry také uspokojoval pocit volnosti a samostatného rozhodování se v jejich profesi. Informoval o tom odborný článek autorek Monroe a Deloah (Monroe, Deloah, 2004, s. 339).

Autonomie byla pro 60,5 % dotazovaných britských sester důležitým zdrojem spokojenosti. Spokojenost s prací a odměňováním umožňovala těmto britským sestřám další setrvání v jejich náročné profesi (Monroe, Deloah, 2004, s. 339). O autonomii, která také přispívala ke spokojenosti amerických sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, informovaly výsledky výzkumu autorky Neely. Autorka Miller prezentovala ve výsledcích výzkumu, že pro 50 % dotazovaných amerických sester byla autonomie velice důležitá. Autonomie přinášela těmto sestřám uspokojení a zvyšovala i celkovou spokojenost v pracovním kolektivu těchto amerických sester. Autorka ve výsledcích výzkumu dále informovala, že spokojenost s prací uvedlo 51 % dotazovaných amerických sester. Sestry dále popisovaly, že ani kariérní postup nebyl pro americké sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích důležitější než péče, kterou sestry poskytovaly umírajícím (Neely, 2006, s. 84; Miller, 2007, s. 2, 92). Odborný článek autorek Hill a Hacker informoval o tom, jak bylo pro americké sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, důležité posouzení tělesných příznaků a stavů, které negativně ovlivňovaly umírající. Umění posoudit tyto situace společně s ostatními kolegy bylo rozhodující a uspokojující v poskytování péče o umírající (Hill, Hacker, 2010, s. 183). Odborný článek autorek Wallersted a Andershed informoval, že spokojenost švédských sester umožňovalo také zvyšování znalostí a osobní růst těchto sester (Wallersted, Andershed, 2007, s. 38). Autorka odborného článku McCall popisovala, s jakou oddaností poskytovaly ošetrovatelskou péči britské sestry, které pracovaly v lůžkovém hospici svaté Anny. Autorka informovala o tom, že pouze 11 % sester vydělávalo více jak 25000 liber ročně. Tyto britské sestry ale popisovaly, že plat nebyl to, co tyto sestry lákalo na jejich profesi. Dotazované britské sestry popisovaly, že pokud by si měly vybrat vyšší plat nebo spokojenost ve své profesi, jednoznačně tyto britské sestry volily spokojenost. Mít práci, která dělá britské sestry spokojenými, volilo 88 % dotazovaných

sester. Pocit britských sester, že byly přínosem pro hospic, volilo 85 % dotazovaných sester. Britské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, také těšily příspěvky, které jim zaměstnavatel umožňoval. Patřil sem například příspěvek Holiday, který umožňoval relaxační volno, nebo placené studijní volno (McCall, 2005, s. 17). V odborném článku informovala také autorka Huggard, že novozélandské sestry byly spokojeny s podporou vedení hospice a také se cítily být dostatečně oceňovány a to bylo důležitým faktorem spokojenosti těchto novozélandských sester (Huggard, 2012, s. 27). Výsledky výzkumu autorky Neely popisovaly, že i americké sestry byly s odměnami za práci, kterou poskytovaly v lůžkových hospicích, velice spokojeny. S vyšší platou byly americké sestry spokojeny. Sestry, které těšily příspěvky, které poskytovalo vedení hospice, bylo 64 % dotazovaných amerických sester (Neely, 2006, s. 68, 86, 98).

Autorka McCall v odborném článku prezentovala, že nejen odměny přispívaly ke spokojenosti britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích. **Pracovní prostředí a možnost vzdělávání** ve své profesi, kladně působily na spokojenost britských sester. Podpora managementu ve zvyšování kvalifikace britských sester přispívala ke spokojenosti sester na pracovišti. Autorka dále popisovala v odborném článku, že 90 % britských sester bylo spokojeno s podporou svého nadřízeného. Nejen odměny přispívaly ke spokojenosti britských sester, které pracovaly v lůžkových hospicích (McCall, 2005, s. 17). V odborném článku autorky Huggard bylo prezentováno, že novozélandské sestry pracovaly v lůžkových hospicích jednoduše proto, protože hospic byl pro sestry nejlepším místem a nedovedly si představit, že by měly pracovat jinde (Huggard, 2012, s. 27).

ZÁVĚR

Přehledová bakalářská práce byla zaměřena na dohledání publikovaných informací o motivačních faktorech a faktorech spokojenosti v práci sester poskytující péči v lůžkových hospicových zařízeních v českých i zahraničních zdrojích.

Pro přehledovou bakalářskou práci byly stanoveny dva cíle.

Prvním cílem bakalářské práce bylo předložit dohledané poznatky o motivaci sester v lůžkových hospicových zařízeních v českých a zahraničních zdrojích. Autorky Monroe, Deloah, Evans, Hallet, Naďová, Likavčanová, Wu, Mercer a Feeney, Kněžková a Trešlová uváděly, že mezi nejčastěji popisované motivační faktory českých i zahraničních sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, byla **myšlenka hospicové filozofie**. Součástí této myšlenky filozofie hospice byla láskyplná ošetrovatelská péče o umírající blízce spjatá s poskytováním komfortu, tišení bolestí, zajištění klidného a příjemného prostředí umírajícím a dostatek času strávený s pacienty v terminálním stádiu onemocnění (Monroe, Deloah, 2004, s. 327 – 324; Evans, Hallet, 2007, s. 743; Naďová, Likavčanová, 2008, s. 60; Wu, 2008, s. 188; Mercer, Feeney, 2009, s. 251; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 28 – 30).

Dalším z motivačních faktorů, které sestry vedly k výběru profese, při níž pečovaly o umírající pacienty v českých i zahraničních lůžkových hospicových zařízeních, byl motivační faktor **víra**. Autoři Matsushima, Akabayashi, Cramer et al., Hunnibell, Iransmanesh, Dargahi, Abbaszadeh, Glass et al., Cassey et al., Penz, Duggleby, Kněžková, Trešlová, Loisle a Sterling se shodli, že náboženská víra byla také pro sestry, které pracovaly v českých i zahraničních lůžkových hospicových zařízeních, motivující. Náboženské vyznání, které tito autoři popisovali ve výsledcích výzkumů a odborných člancích, bylo pro evropské sestry v lůžkových hospicích převážně náboženství křesťanské, zvláště katolické. Sestry v lůžkových hospicových zařízeních, v zemích Asie vyznávaly nejčastěji buddhismus, hinduismus, taoismus a v malé míře i náboženství křesťanské, zvláště katolické. Americké a kanadské sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, byly vyznání převážně katolického (Matsushima, Akabayashi, Nishitaten, 2002, s. 154; Cramer et al. 2003, s. 253; Hunnibell, 2006,

s. 60 – 65; Iransmanesh, Dargahi, Abbaszadeh, 2008, s. 366; Glass, et al. 2010, s. 8 – 12; Casey et al. 2011, s. 1830 – 1831; Penz, Duggleby, 2011, s. 285; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 28 – 30; Loisle, Sterling, 2012, s. 252).

Jedním z důležitých faktorů, který sestry pracující v českých i zahraničních lůžkových hospicích motivoval, byla **zkušenost se smrtí, smíření s umíráním a smrtí**. Autorky Cramer et al., Nadřová, Likavčanová, Wu, Volker, Kněžková, Trešlová, Kisvetrová, Huggard se shodly, že sestry, které zažily ztrátu blízkého člověka, byly vytrvalejší a odolnější vůči bolesti, která byla spojena s umíráním a smrtí člověka. Sestry, které pracovaly v českých i zahraničních lůžkových hospicových zařízeních, otevřeně hovořily o tématech smrti a umírání a smrt vnímaly jako součást životního cyklu. Tyto sestry, které pečovaly o umírající pacienty, se zajímaly o informace týkající se smrtelnosti a konce života, a to sestry pracující v lůžkových hospicích motivovalo nadále setrvat v jejich profesi (Cramer et al. 2003, s. 55; Nadřová, Likavčanová, 2008, s. 59; Wu, Volker, 2009, s. 583; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 28 – 30; Kisvetrová, 2011, s. 70; Wu, Volker, 2011, s. 475; Huggard, 2012, s. 27).

Autorky Cramer et al., Olthuis, Leget, Dekkers, Nadřová, Likavčanová, Kněžková, Trešlová se shodly, že mezi další důležité motivační faktory v práci sester v českých i zahraničních lůžkových hospicových zařízeních, patřily **vztahy, důvěra a komunikace s umírajícími a jejich rodinami**. Autorky prezentovaly, že sestry se nebály hovořit s umírajícími a jejich rodinami upřímně. Komunikaci a zpětnou vazbu umírajících a jejich blízkých popisovaly tyto sestry pracující v českých i zahraničních lůžkových hospicích jako motivující v jejich profesi (Cramer et al, 2003, s. 252 – 254; Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 67 – 69; Nadřová, Likavčanová, 2008, s. 58; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 28 – 30).

Kolegialitu a pracovní prostředí prezentovaly autorky Jones, Fillion et al., Neely, Mercer, Feney, Kněžková a Trešlová a shodly se, že i tyto motivační faktory byly velmi podstatné pro sestry, které pracovaly v českých i zahraničních lůžkových hospicových zařízeních. Vzájemná podpora kolektivu v nelehké profesi těchto sester byla motivační. Pro sestry bylo pozitivní pracovat v láskyplném prostředí, kde se kdykoliv mohly svěřit svým kolegyním. Důvěra kolegy byla pro tyto sestry důležitá. Vzájemně si sestry

předávaly důležité informace a zkušenosti z praxe (Jones 2003, s. 161; Fillion, et al. 2006, s. 340; Neely, 2006, s. 8; Mercer, Feeney, 2009, s. 251; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 28 – 30).

První cíl přehledové bakalářské práce byl splněn.

Druhým cílem bakalářské práce bylo předložit dohledané poznatky o pracovní spokojenosti sester v lůžkových hospicových zařízeních v českých a zahraničních zdrojích. Výsledky výzkumů autorek Nad'ové, Likavčanové, Mok, Chiu, Wu, Kněžkové a Trešlové se shodovaly na tom, že sestry **poskytovaly láskyplnou péči**. Příjemné pocity z dobře vykonané práce přinášely těmto sestřám spokojenost v jejich profesi. Sestry poskytovaly umírajícím kvalitní ošetrovatelskou péči. Popisovaly, že jejich práce jim umožnila pozitivní pohled na život a naučila sestry hledat lásku a radost v osobním životě. Dále autorky popisovaly, jak byl pro sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, život krásný a že se snažily žít každý den naplno. Ošetřování a péče o umírající byla pro sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích potěšující. Tyto sestry měly pozitivní vztahy ke své práci (Nad'ová, Likavčanová, 2008, s. 58; Mok, Chiu, 2008, s. 480; Wu, 2008, s. 170 – 175; Kněžková, Trešlová, 2011, s. 29).

Autoři Cramer et al., Rosser, King, Fredriksson, Ericson, Monroe, Deloah, Dein, Jones, Abblet a Jones, Olthuis, Leget, Dekkers, Halle, Wallersted, Andershed, Wu, Iranmanesh, Dargahi, Abbaszaadeh, Bell, Running, Tole, Girard, Wu, Volker, Salvage ve svých výsledcích výzkumů a odborných článcích popisovali, že sestřám přinášely spokojenost i **dobré vztahy, důvěra a komunikace**. Autorky prezentovaly, že sestry hovořily s umírajícími a jejich rodinami upřímně. Komunikaci a zpětnou vazbu umírajících a jejich blízkých popisovaly tyto sestry pracující v českých i zahraničních lůžkových hospicích jako motivující v jejich profesi. Příležitosti poznávání umírajících a jejich blízkých byla pro sestry uspokojující. Úspěch sester závisel na vztahu s umírajícími, a to bylo spojeno s chutí a zájmem pečovat o umírající. Kontakty s umírajícími a jejich rodinami umožnil, že sestry se staly součástí těchto rodin. Mezilidské vztahy umožňovaly sestřám být efektivnější a flexibilnější. Upevňování vztahů a komunikaci považovaly sestry za velmi důležitou ve své profesi. Pokud měly

sestry dostatek času být s umírajícím, byla jejich spokojenost ještě na vyšší úrovni, a to umožňovalo sestřám poskytovat kvalitnější ošetrovatelskou péči (Cramer et al, 2003, s. 252 – 254; Rosser, King, 2003, s. 207; Fredriksson, Ericson, 2003, s. 139; Monroe, Deloah, 2004, s. 336; Dein, 2005, s. 60; Jones, 2006, s. 734; Abblet, Jones, 2006, s. 734; Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 65; Hale, 2007, s. 65, 122; Wallersted, Andershed, 2007, s. 37 – 38; Wu, 2008, s. 170 – 175, Dargahi, Abbaszadeh, 2008, s. 365; Bell, 2008, s. 1; Running, Tole, Girard, 2008, s. 304; Wu, Volker, 2009, s. 579; Salvage, 2010, s. 7; Wu, Volker, 2011, s. 473).

Autorky Neely, Hunnibell, Clark et al., Loisele a Sterling se shodly, že sestřám **víra** pomáhala zvládat jejich nelehkou profesi. Víra sestřám dopomáhala k tomu, aby se u těchto sester neprojevil syndrom vyhoření. Víra byla pro sestry, které pracovaly v lůžkových hospicích, důležitá jak v osobním, tak v pracovním životě. Víra umožňovala sestřám nadále spokojeně pokračovat ve své profesi (Neely, 2006, s. 80, 100, 118; Hunnibell, 2006, s. 32 – 24; Clark et al. 2007, s. 1322, 1326; Loisele, Sterling, 2012, s. 253).

Dále se autorky Papadatou et al., Salvage, Addinton-Hall, Karelsen, McCall, Jones, Hale, Olthuis, Leget, Dekkers, Wu, Penz, Duggleby, Wu a Volker shodly, že faktor, který ovlivňoval spokojenost sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, byly **vztahy s kolegy a komunikace na pracovišti**. Sestry mluvily pozitivně o vztazích na pracovišti. Sestry také popisovaly, že vyhýbání se konfliktům umožňovalo, aby práce sestřám přinášela uspokojení. Kolektivní spolupráce sester, které pracovaly v lůžkových hospicích, umožňovala, aby kvalita ošetrovatelské péče byla na vysoké úrovni a sestry s péčí, kterou poskytovaly, byly spokojeny. Společně strávené chvíle s kolegyněmi v prostředí, které popisovaly tyto sestry jako láskyplné a zábavné, je velice upokojující. Autorky se dále shodly na tom, že síla kolektivu sester pracujících v českých i zahraničních lůžkových hospicích byla silná. Pokud měly sestry podporu kolektivu, vládla na pracovišti spokojenost. Kolektivní spolupráce a samostatnost na pracovišti přinášela sestřám pocity uspokojení (Papadatou, et al. 2002, s. 253; Salvage, 2003, s. 5; Addinton-Hall, Karelsen, 2005, s. 51; McCall, 2005, s. 17; Jones, 2006, s. 734; Hale, 2007, s. 65, 118; Olthuis, Leget, Dekkers, 2007, s. 71; Wu, 2008, s. 124; Penz, Duggleby, 2011, s. 285; Wu, Volker, 2011, s. 476).

Na tom jak se sestry cítily být dostatečně **oceněny ve své práci**, se shodly autorky Monroe, Deloah, McCall, Neely, Miller, Wallersted, Andershed, Hill, Hacker, Huggard a ty popisovaly, že sestry se cítily být dostatečně oceněny ve své profesi, a to bylo pro sestry uspokojující. Sestry také těšilo ocenění jejich péče ze strany umírajících a jejich rodin. Množství peněz nebylo tím, co sestry, které pracovaly v hospicích, uspokojovalo. S vyšší platu byly sestry spokojeny. Spokojenost sestrám přinášela radost z dobře poskytnuté péče umírajícím. Sestry popisovaly, že byly spokojeny s oceněním ze strany vedení hospice. Dále se tyto autorky shodly na tom, že pro sestry byla důležitým zdrojem spokojenosti v jejich profesi také **autonomie** (Monroe, Deloah, 2004, s. 339; McCall, 2005, s. 17; Neely, 2006, s. 84; Miller, 2007, s. 2, 92; Wallersted, Andershed, 2007, s. 38; Hill, Hacker, 2010, s. 183; Huggard, 2012, s. 27).

Pracovní prostředí a možnost vzdělávání přispívalo také ke spokojenosti sester, které pracovaly v lůžkových hospicových zařízeních. Shodly se na tom autorky McCall a Huggard, které popisovaly, že podpora ze strany vedení ve zvyšování kvalifikace přispívala sestrám ke spokojenosti na pracovišti. Autorky dále informovaly, že sestry popisovaly hospic jako nejlepší místo a nedovedly si představit, že by měly pracovat jinde (McCall, 2005, s. 17; Huggard, 2012, s. 27).

Druhý cíl přehledové bakalářské práce byl splněn.

Vytyčené cíle pro přehledovou bakalářskou práci byly splněny.

Z výše uvedeného vyplývá, že toto téma je aktuální a s přibývajícím roky bude ještě aktuálnější. Je tedy důležité, aby sestry, které pracují v lůžkových hospicích, byly nadále motivovány a spokojeny ve své profesi. Je nutné, aby sestry a nejen ty, které pracují v lůžkových hospicových zařízeních, měly dostatek znalostí při práci s umírajícími a myšlenku filozofie hospice šířily mezi svými kolegyněmi a spolupracovníky.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

1. ABLETT J., R., JONES, R., S. P. 2006. Resilience and well-being in paliative care staff: A quallitative study of hospice nurses experience of work. [online] *Psycho-Oncology*. 2006. No. 8, ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 733-740. Dostupné z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
2. ADDINGTON - HALL, J., KARLSEN, M. 2005. A national surfy of health professionals and volunteeers working in voluntary hospice in the UK. II. Staff and volunteeers experiences of working in hospices. [online] *Paliative Medicine*. 2005. Vol. - 19. ISSN - nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 49-57. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
3. BELL, J. 2008. Hospice nurse dedicated to total care for childern. [online] *Chicago Tribune* 2008. Vol. – nevedeno, ISSN - 03075664, [cit. 13. 11. 2012], pp. 1. Dostupný z www:
<http://search.proquest.com/docview/337566438/fulltext/13A5E77F85A631047E0/26?accountid=16730>
4. CASEY, D., MURPHY, K., LEIME, A., N., LARKIN, P., PAYNE, S., FROGGARTT, K., O'SHEA, E. 2011. Dying well: factors that influence the provision of good end – of - life care for older people in acute and long - stay care settings in Ireland. [online] *Journal of Clinical Nursing*. 2011. Vol. - 3. ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 1824-1833. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=30&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
5. CLARK, L., LEEDY,S., MCDONALD, L., MULLER, B., LAMB, Ch., MENDEZ, T., KIM, S., SCHONWETTER, R. 2007. Spirituality and job satisfaction among hospice interdisciplinary team members. [online] *Journal of Palliative Medicine*. 2007. Vol. - 6. ISSN - nevedeno, [cit. 30. 09. 2012], pp. 1321-1328. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=71&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
6. CORR, Ch., A., CORR, D., M., GOLDMAN, C., JUP, P., LANTTANZI - LICHT, M., PAPADATOU, D., RYBARIK, M., F., SKEEN, J., SMEDING, R., SOURKES, B., TOMPSON, N. 2006. Caregivers in death, dying, and bereavement situations. [online] *Death Studies*. 2006. Vol. - 7. ISSN – 0748-1187, [cit. 30. 09. 2012], pp. 649-663. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=104&sid=43285854-bd79-43b2-9578-4e126d0e4770%40sessionmgr111>

7. COYLE, N. 2011. Audacity to love: the story of hospice Africa. [online] *Psycho-Oncology*. 2011. Vol. - 10, ISBN – 978-0953488094, [cit. 13. 11. 2012], pp. 1134-1135. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&hid=108&sid=bf3e8e8d-22fc-4fb2-9259-ae554c602dd2%40sessionmgr111>
8. CRAMER, L., D., McCORKLE, R., CHERLIN, E., JOHNSON-HURZELER, R., BRADLEY, E., H. 2003. Nurses' attitudes and practice related to hospice care. [online] *Journal of Advanced Nursing*. 2003. Vol. – 35, ISSN – nevedeno, [cit. 15. 10. 2012], pp. 249 – 255. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=d8d665fb-8926-47a5-a021-ec2df429ac0b%40sessionmgr111&hid=128>
9. DEIN, S., ABBAS, S., O. 2005. The stresses of volunteering in a hospice: a qualitative study. [online] *Palliative Medicine* 2005. Vol. - 1. ISSN – nevedeno. [cit. 30. 09. 2012], pp. 58-64. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=128&sid=fef30129-24c2-4322-9c39-d9c749e9feb6%40sessionmgr113>
10. DUNN, K., S., OTTEN, C., STEPHENS, E. 2005. Nursing experience and the care of dying patients. [online] *Oncology nursing forum*. 2005. Vol. – 1. ISSN – nevedeno. [cit. 15. 10. 2012], pp. 97 – 104. Dostupný z:
<http://web.ebscohost.com.ezproxy.vkol.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=79260562-b7e3-46c3-8dff-7b71ce3d672e%40sessionmgr14&hid=16>
11. EVANS, M., J., HALLET, Ch., A. 2007. Living with dying: a hermeneutic phenomenological study of the work of hospice nurse. [online] *Journal of Clinical Nursing*. 2007. Vol. - 4. ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 742-751. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=16&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
12. ERIKSSON, K. 2002. Caring science in a new key. [online] *Nursing science quarterly*. 2002. Vol. – 15. ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 61 – 65. Dostupný z www:
<http://www.his.se/PageFiles/17437/Eriksson%20K%20caring%20science%20in%20a%20new%20key.pdf>
13. FILLION, L., DUPUIS, R., TREBMLAY, I., DeGRACE, G., BREITBART, W. 2006. Enhancing meaning in palliative care practice: A meaning-centered intervention to promote job satisfaction. [online] *Palliative and Supportive Care*. 2006. Vol. – nevedeno. ISSN - 14789515, [cit. 02. 10. 2012], pp. 333-44. Dostupný z www:
<http://search.proquest.com/docview/214841483/fulltextPDF/13A466F9F8223AB420/1?accountid=16730>

- 14.** FILLION, L., TREMBLAY, I., TRUCHON, M., COTÉ, D., STRURHERS, C., W., DUPUIS, R. 2007. Job Satisfaction and emotional distress among nurses providing palliative care: empirical evidence for an integrative occupational stress model. [online] *International Journal of Stress Management*. 2007. Vol. - 1. ISSN – 1072-5245, [cit. 11. 11. 2012], pp. 1-25. Dostupný z www: <http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=buy.optionToBuy&id=2007-02741-001>
- 15.** FREDRIKSSON, L., EROKSSON, K. 2003. The ethics of the caring conversation. [online] *Nursing Ethics*. 2003. Vol. – nevedeno. ISSN – nevedeno, [cit. 13. 11. 2012], pp. 138-148. Dostupný z www: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12659485>
- 16.** GLASS, A., P., CHAN, L-K., WANG, E., YUZUHO, O., NAHAPETYAN, L. 2010. A Cross-cultural comparison of hospice development in Japan, South Korea, and Taiwan. [online] *Journal of Cross-Cultural Gerontology*. 2010. Vol. – nevedeno. ISSN - 0169-3816, [cit. 02. 10. 2012], pp. 1-19. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/89063557/fulltextPDF/13A468543B7719126E9/1?accountid=16730>
- 17.** GREEN, K. 2007. Introducing contemporary shift patterns in a hospice petting. [online] *Nursing Standard*. 2007. Vol. - 27. ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 40-43. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 18.** GROSSELL E. 2003. Hospice nurses support, guide families during end of loved one's life. [online] *Knidht Ridder Tribune Buisiness News*. 2003. Vol. – nevedeno. ISSN- nevedeno, [cit. 02. 10. 2012], p. 1. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/462215305/fulltext/13A4665EC7B14637BB8/1?accountid=16730>
- 19.** HALE. A., B. 2007. Hospice interdisciplinary team processes and effectiveness. [online] *UMI Dissertations Publishing*. 2007. Vol. – nevedeno. ISSN – nevedeno, [cit. 02. 10. 2012], pp. 3 – 189. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/304894164/previewPDF/13D0270641F12D1041C/1?accountid=16730>
- 20.** HAWKINS A., C., HOWARD, R., A., OYEBODE, J., R. 2007. Stres and coping in hospice nursing staff. The impal of attachment styles. [online] *Journal of Advynced Nursing*. 2007. Vol. - 1. ISSN – nevedeno, [cit. 15. 10. 2012], pp. 653-572. Dostupný z www: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/pon.1064/pdf>
- 21.** HILL, K., K., HACKER, D. 2010. Helping patients with cancer prepare for hospice. [online] *Clinical Journal of Onkology Nursing* 2010. Vol. - 2. ISSN – nevedeno, [cit. 13. 11.2012], pp. 180-188. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=13&hid=108&sid=bf3ebe8d-22fc-4fb2-9259-ae554c602dd2%40sessionmgr111>

22. HOMOLOVÁ, M. 2009. Zomieranie a kvalita zabezpečovania potrieb zomierajúcich. [online] *Kontakt*, 2012. Č. - 18. ISSN – 1212 – 4117. [cit. 20. 10. 2012], s. 320 – 327. Dostupný z www: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20120330111712329507.pdf>
23. HUGGARD J. 2012. Support of Hospice nurses. [online] *Nursing New Zealand*. 2012. Vol. – nenalezeno. ISSN - 11732032, [cit. 02. 10. 2012], pp. 25-27. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/998279116/fulltextPDF/13A46814F1786D68EF/3?accountid=16730>
24. HUNEŠ, R. 2008. Hospic – místo radosti. [online] *Kontakt*, 2008. Č. - 1. ISSN – 1212 – 4117. [cit. 20. 10. 2012], s. 69 – 72. Dostupný z www: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20120506164507072273.pdf>
25. HUNNIBELL, L., S. 2006. Self-transcendence and the free aspects of burnout syndrome in hospice and oncology nurses. [online] *ProQuest Dissertations and Theses*. 2006. Vol. – neuvedeno. ISSN - neuvedeno, [cit. 15. 10. 2012], pp. 1 – 95. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/304959719/fulltextPDF/13A9C47E9256F2EAC8E/54?accountid=16730>
26. IRANMANESH, S., DARGAHI, H., ABBASZADEH, A. 2008. Attitudes of Iranian nurses toward caring for dying patients. [online] *Palliative and Supportive Care*. 2008. Vol. – 6. ISSN – neuvedeno. [cit. 15. 10. 2012], pp. 363 – 369. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/214840803/fulltextPDF/13B6BE05E975D76BC12/21?accountid=16730>
27. JENKINS A. 2006. Humbling experience. [online] *Nursing Standard*. 2006. Vol. – neuvedeno. ISSN - 00296570, [cit. 02. 10. 2012], p. 61. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/219840685?accountid=16730>
28. JONES, A. 2003. Some benefits experienced by hospice nurses from group clinical supervision. [online] *European Journal of Cancer Care*. 2003. Vol. - 12. ISSN – neuvedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 224-232. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=29&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
29. JONES, A. 2006. Group-format clinical supervision for hospice nurses. [online] *European Journal of Cancer Care*. 2006. Vol. - 2. ISSN – 1469-9885, [cit. 30. 09. 2012], pp. 155-162. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=67&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
30. KISVETROVÁ, H. 2011. Náhled sester z hospiců v České republice na vlastní smrtelnost. [online] *Paliativní medicína*. 2011. Č. - neuvedeno. ISSN 1337-6896. [cit. 20. 10. 2012], s. 69-71. Dostupný z www: http://www.solen.sk/index.php?page=pdf_view&pdf_id=5249&magazine_id=13

- 31.** KISVETROVÁ, H. 2012. Ošetrovatelská diagnóza „úzkost ze smrti“ v české ošetrovatelské praxi. [online] *Kontakt*, 2012. Č. - 3. ISSN – 1804 – 7122. [cit. 20. 10. 2012], s. 21 - 29. Dostupný z www: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20120424113625855035.pdf>
- 32.** KNĚŽKOVÁ, K. TREŠLOVÁ, M. 2011. Předpoklady pro práci sester v hospici. *Florence*. 2011. Č. - 7. ISBN 80-7013-420. [cit. 20. 10. 2012], s. 26-31.
- 33.** KOUTNÁ, M., JAROŠOVÁ, D. 2010. Faktory ovlivňující výběr prvního pracoviště u všeobecných sester. [online] *Kontakt*, 2010, Č. - 2. ISSN 1212-4117. [cit. 20. 10. 2012], s. 131-135. Dostupný z www: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20120420161516161749.pdf>
- 34.** LOISELLE C., M., STERLING, M. 2012. Views on death and dying among health care workers in an Indian cancer care hospice: Balancing individual and collective perspectives. [online] *Palliative Medicine*. 2012. Vol. - 26. ISSN – nevedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 250-256. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 35.** LORENSEN, M., DAVIS, A., J., KONISHI, E., BUNCH, E., H. 2003. Ethical issues after the disclosure of a terminal illness: Danish and norwegian hospice nurses reflections. [online] *Nursing Ethics*. 2003. Vol. - 10. [cit. 08. 09. 2012], pp. 175-185. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 36.** MARCER J., FEENEY, J. 2009. Representing death of psychology: Hospice nurses lived experiences. [online] *Mortality*. 2009. Vol. - 3. ISSN – nevedeno, [cit. 30. 09. 2012], pp. 245-264. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=30&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 37.** MATSUSHIMA, T., AKABAYASHI, A., NISHITATENO, K. 2002. The current status of bereavement follow-up in hospice and paliative care in Japan. [online] *Palliative medicine*. 2002. Vol. – 16. ISSN – nevedeno, [cit. 30. 09. 2012], pp. 151 – 158. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=d8d665fb-8926-47a5-a021-ec2df429ac0b%40sessionmgr111&hid=128>
- 38.** McCAL, A. 2005. St Ann’s Hospice – Job satisfaction word more than a fat salary. [online] *Sunday Times*. 2005. Vol. – nevedeno. ISSN - 09561382, [cit. 02. 10. 2012], p. 17. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/316720442/fulltext/13A46589BC3744F3FD8/1?acountid=16730>

- 39.** MILLER P., E. 2007. The relationship between job satisfaction and intention to leave: A study of hospice nurses in a For-profit corporation. [online] *ProQuest Dissertation and theses*. 2007. Vol. – neuvodeno. ISSN – neuvodeno, [cit. 02. 10. 2012], pp. 140. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/304721256/previewPDF/13A46A451EA43A7D3B/12?accountid=16730>
- 40.** MOK, E., P., Chiu, Ch. 2004. Nurse-patient relationships in paliative care. [online] *Journal of Advanced Nursing*. 2004. Vol. - 5. ISSN – neuvodeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 475-483. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 41.** MONROE, J., DELOACH, R., J. 2004. Job Satisfaction: How do social workers fare with other interdisciplinary team members hospice settings? [online] *Omega: Journal of Death and dying*. 2004. Vol. - 4. ISSN – neuvodeno, [cit. 30. 09. 2012], pp. 327-346. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=29&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 42.** NEELY F., F. 2006. Factors influencing job satisfaction among hospice nurses working for nonprofit hospice organizations in California. [online] *ProQuest Dissertation and theses*. 2006, Vol. – neuvodeno. ISSN – neuvodeno, [cit. 02. 10. 2011] pp. 170. Dostupný z www: <http://search.proquest.com/docview/304911461/previewPDF/13A46AA9A4D62552602/1?accountid=16730>
- 43.** NAĐOVÁ, M., LIKAVČANOVÁ, V. 2008. Hospic – alernatíva a starostlivosti o terminálně chorých a umierajcich. [online] *Kontakt*, 2008, Č. - 1. ISSN 1212-4117, [cit. 20. 10. 2012], s. 52-61. Dostupný z www: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/administrace/clankyfile/20120506234434742376.pdf>
- 44.** OLTHUIS, G., LEGET, C., DEKKERS, W. 2007. Why hospice nurse need ight self-esteem. [online] *Nursing Ethics*. 2007. Vol. - 1. ISSN – neuvodeno, [cit. 30. 09. 2012], pp. 62-71. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=68&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
- 45.** PAPADATOU, D., BELLALI, T., PAPAZOGLU, I., PETRAKI, D. 2002. Greek nurse and physician grief as a result of caring for childern dying of cancer. [online] *Death Studies*. 2002. Vol. – neuvodeno. ISSN – neuvodeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 649-663. ISSN 0748-1187. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=35&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>

46. PARKER-OLIVER, D. 2002. Hospice experience and Perceptions in nursing homes. [online] *Journal of Palliative Medicine*. 2002. Vol. – 5. ISSN – neuvedeno. [cit. 15. 10. 2012], pp. 713 – 720. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=16&sid=7cfbcbfd-b7a6-4810-92d6-c29aa2ead5a2%40sessionmgr14>
47. PENZ, K., DUGGLEBY, W. 2011. Harmonizing hope: A grounded theory study of the experience of hope of registred nurses who provide paliative care in community settings. [online] *Palliative and Supportive Care*. 2011. Vol. – neuvedeno. ISSN - 14789515, [cit. 02. 10. 2012], pp. 281-294. Dostupný z www:
<http://search.proquest.com/docview/883386566/fulltextPDF/13A466A07F5254E3690/1?accountid=16730>
48. ROSSER M., L., KING. Transition experiences of qualified nurses moving into hospice nursing. [online] *Journals of Advanced Nursing*. 2003. Vol. - 2. ISSN – neuvedeno, [cit. 15. 10. 2012], pp. 206-215. Dostupný z www:
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.1365-2648.2003.02695.x/pdf>
49. RUNING, A., L., TOLLE, V., GIRARD, D. 2008. Ritual: The final expression of care. [online] *International Journal of Nursing Practice*. 2008. Vol. - 14. ISSN – neuvedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 303-307. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
50. SALVAGE, A., V. 2010. Being the nurse i always to be: hospice nursing as ideal nursing. [online] *Nature and quality of nursing care*. 2010. Vol. – neuvedeno. ISSN – neuvedeno, [cit. 20. 10. 2012], pp. 1 – 9. Dostupný z www:
<http://www.canterbury.ac.uk/education/conferences-events/constructing-narratives/docs/Salvage,Ann.pdf>
51. SUŠINKOVÁ, J. 2009. Paliatívna starostlivosť – cesta zachovania kvality a dôstojnosti života umierajúcich. [online] *Paliatívna medicína a liečba bolesti*, 2009. Č. - 1. ISSN – 1337-6896. [cit. 20. 10. 2012], s. 26 – 28. Dostupný z www:
http://www.solen.sk/index.php?page=pdf_view&pdf_id=3794magazine_id=13
52. WALLESTEDT B., ANDERSHED, N, B. 2007. Caring for dying patiens outsider special paliative care settings: experiences from a nursing perspective. [online] *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2007. Vol. - 21. ISSN – neuvedeno, [cit. 08. 09. 2012], pp. 32-40. Dostupný z www:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>
53. Wu, H. L. 2008. The lived experiences of Taiwanese hospice nurses caring for dying patiens. [online] *ProQuest Dissertation and theses*. 2008. Vol. – neuvedeno. ISSN – neuvedeno, [cit. 02. 10. 2012], pp. 247. Dostupný z www:
<http://search.proquest.com/docview/193668563/fulltextPDF/13A46AE56EB29D64225/1?accountid=16730>

54. WU, H., L, VOLKER, D., L. 2009. Living With Death and Dying: The Experience of Taiwanese Hospice Nurse. [online] *Oncology Nursing Forum*. 2009, Vol. - 5. ISSN – neuvedeno, [cit. 25. 10. 2012], pp. 578-584. Dostupný z www: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&hid=112&sid=bb379ddf-e9c6-4138-9fd1-9044f415b0c6%40sessionmgr112>

55. WU, H., L., VOLKER, L. 2011. Humanistic Nursing Theory: application to hospice and paliative care. [online] *Journal of Advanced Nursing*. 2011. Vol. - 2. ISSN – neuvedeno. [cit. 15. 10. 2012], pp. 471-479. Dostupný z www: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2648.2011.05770.x/pdf>